

Open access Journal

International Journal of Emerging Trends in Science and Technology

Impact Factor: 2.838

DOI: <https://dx.doi.org/10.18535/ijetst/v3i10.02>

Matumizi Ya Visaidizi Vya Ufundishaji Msamiati Wa Kiswahili Katika Shule Za Msingi Za Umma, Kaunti Ya Kisumu Mashariki, Kenya

Authors

Kamau Hellen Wambui¹, Pro. Samson Odingi², Dr Hamisi Babusa³

^{1,2,3}Kenyatta University, School of Education

P. O. Box, Nairobi, Kenya

Ikisiri

Utafiti huu ulishughulikia uchunguzi wa matumizi ya vifaa vya ufundishaji wa msamiati wa kiswahili katika shule za msingi za umma, Kaunti Ndogo ya Kisumu Mashariki, Kenya. Malengo aliyozingatia mtafiti katika utafiti huu yalikuwa pamoja na kutambua changamoto zilizopo wakati wa kutumia vinyago, video na chati katika somo la msamiati, kudadisi sera zilizopo za ukaguzi ili kudhibiti utumizi wa video, chati na vinyago ili kusaidia uelewekaji wa msamiati na kuchunguza udhaifu na ufaafu uliopo katika ufundishaji msamiati kwa kutumia video, chati na vinyago katika somo la Kiswahili. Utafiti ulilenga idadi ya walimu kumi wa Kiswahili katika Shule za msingi katika Kaunti Ndogo ya Kisumu Mashariki. Baadhi ya hizi mtafiti aliteuwa kwa bahati nasibu walengwa walioteuliwa kama hivi walimu wakuu kumi, walimu wa Kiswahili kumi na wanafunzi kumi. Walengwa wote walikuwa mia nane ishirini ambao waliimbua asilimia kumi, basi idadi ilio hojiwa ikawa themanini na wawili. Hojaji zilikuwa tatu za walimu wakuu, walimu wa Kiswahili. Utafiti ulichanganuliwa kwa kutumia SPSS kuonyesha idadi katika alama za asilimia na uradidi. Baada ya kutafiti na kuchanganua data, mtafiti alipendekeza haja ya walimu wa Kiswahili kuwa na vikao katika majopo. Mtafiti pia aona kuwa kuna haja washika dau wote wa elimu kufufua taasisi za Kaunti ili kukuza hitaji la uundaji visaidizi ili walimu wapate kuendeleze ueledi wao wa kuunda visaidizi ili kuboresha uelewekaji wa dhana za Kiswahili. Kadhalika, washika dau wana changamoto kubwa ya kuleta mashuleni rasilimali ya kutosha kutengeneza visaidizi vinavyohitajika. Jambo lingine ni kuwa shule zingetenga sehemu mahususi ya kuhifadhi visaidizi ili vitumike bila uwoga wa kuharibika ama kupotea. Mwisho, walimu watie misingi thabiti ya ufunzaji msamiati kuanzia madarasa ya chini ili wanafunzi wasielewe dhana hizi kimakosa kisha wahitajike kurekebishwa baadaye. Jambo hili ndilo lililokita mizizi sehemu nyingi za Kaunti ya Kisumu Mashariki, Kenya.

UTANGULIZI

Wasemavyo Just and Carpenter (2002), utafiti huu utatumia kiunzi cha kinadharia cha John Dewey kinachoitwa uasilia, vipengele vyake muhimu. Wazo hili pia linashikiliwa na Piaget (1945) huku akimnuku John Dewey kama mwanadhana shupavu katika mwanzo wa miaka ya 1900. Alisema kwamba mchezo ni jambo fiche ambalo husaidia mtu pekee kukua kisoshiolojia na kiakili. Jambo hili lazima litengwe na kazi kwani mchezo husaidia mtoto kukua kama mtu mwenye ari ya kufanya kazi. Watoto wanapokuwa watu wazima huwacha mchezo na kutafuta motisha katika kazi

zao. Jambo hili la kazi za mchezo humtayarisha kuwa mtu mzima aliye na afya na ari ya kazi. Uteuzi wa kusudi na sampuli utatumiwa kuchagua matumizi makinifu ya visaidizi vya kufunzia. Tomlinson (2012) anaeleza kuwa data ilikusanywa kwa njia ya mahojiano na kuchanganuliwa kwa kuzingatia ubora wake. Mtafiti alitumaini kuwa utafiti huu ungenufaisha shule za umma, Kisumu Mashariki, idara ya elimu, wanafunzi na walimu ili kudhibiti matumizi mabovu ya visaidizi, kutoeleweka kuzuri kwa msamiati na matokeo duni ya wanafunzi. Kujifunza ni matokeo ya mwingiliano

kati ya mwalimu, wanafunzi, wazazi na jamii kwa jumla. Matokeo ya ujifunzaji hujitokeza katika mpangilio wa kujifunza unapo buniwa. Matokeo haya hutegemea pakubwa mpangilio uliopo wa shule katika ujifunzaji. Uelewekaji wa msamiati hutegemea visaidizi vya ujifunzaji vinavyo tumika kurahisisha somo (Brown, Oke and Brown: 2006). Mjini Kisumu, mtihani wa kitaifa baada ya uchanganuzi data za shule kumi za umma, matokeo yamekuwa duni sana hasa kwenye somo la Kiswahili. Kwenye mtihani wa KCPE uliofanyika mwaka 2011, 47 katika shule 118 zilipata maki chini ya maki 250 kwa maki 500 ambapo ni asilimia arubaini (40%) ya jumla ya shule zote na maki asilimia hamsini (50%) ya nambari yote husika. Mwaka 2010, shule 48 hazikupata alama 250 na alama asilimia arubaini na moja (41%) ya shule zote. Kilingana na afisi kuu ya washika dau elimu Kisumu (Kisumu Municipal Education Office Performance Report mwaka 2011) shule tano za chini nne zilipata maki ya wastani 175.29, 186.37, 190.28, 194.01 na 191.86. Utafiti huu una dhihirisha maki duni katika matokeo ya mtihani wa kitaifa katika shule za umma Manisipa ya Kisumu, Kutoka (2013, Januari 29), mwaka 2012, data ya matokeo ya shule za chini tano za majirani ya Kaunti za Magharibi, Kaunti ya Kisumu, na kaunti majirani zili pata maki 162.8, 176.8, 197.0, 190.2 na 174.8. Hii ni kwa sababu ya kutotumia mbinu mwafaka na visaidizi vya ufundishaji msamiati. Kutokana na data hii basi ni wazi kwamba kuna haja ya utafiti ambao utatoa na kueleza umuhimu wa visaidizi vya kufundishia. Utafiti huu unalenga kutambua umuhimu wa matumizi ya visaidizi vya kufunza msamiati ili kuboresha uelewekaji msamiati shule za umma za Kaunti ya Kisumu. Jedwali lifuatalo linaonyesha matokeo ya mitihani ya darasa la tatu ya miaka miwili kudhibitisha kwamba kuna pengo linalohitajika kuzibwa. Matokeo ya Kiswahili vile vile ya darasa la nane katika shule hizo hizo ni duni sana, hivyo basi hitaji ni wazi kuzibwa. Linganisho la matokeo ya Kiswahili katika KCPE na Darasa la 3

	2011		2012		
	KCPE	STD 3	KCPE	STD 3	
A	71.05	71.35	65.65	67.43	130
B	54.09	58.80	55.70	57.18	172
C	58.15	42.63	62.04	39.41	114
D	57.67	69.3	56.59	68.38	85
E	57.32	43.25	65.76	50.3	94
F	53.46	59.61	53.61	54.54	24
G	59.65	59.65	60.33	60.51	105
H	60.39	44.30	52.26	31.47	76
I	53.46	58.80	58.51	57.18	86
J	39.67	57.5	44.86	61.80	39

Lengo la Utafiti

Kutambua udhaifu na ufaafu uliopo katika ufundishaji msamiati kwa kutumia video, chati na vinyago katika somo la Kiswahili.

YALIYOANDIKWA KUHUSU MADA

Elimu ni jambo la muhimu na haki ya binadamu wote (Washington: 2011). Elimu ni ufunguo wa kudumisha maendeleo ya nchi yoyote ile. Ndio ufunguo kwa uchumi na Serikali ya Kenya imeonyesha umuhimu huu. Riley (2005) alitambua kuwa vitabu ndivyo vinavyopatikana katika utafiti wake wa somo la Geografia na visaidizi halisi havikutumika kwa njia inayofaa. Visaidizi hivyo alivyotaja vikipatikana alisema kuwa walimu tu ndio wenye ruhusa ya kuvitumia na wala si wanafunzi, huko Wilaya ya Kisii. Hivi ni kusema wanafunzi hawapati kuingiliana na visaidizi hivi basi kuzua utata wa kushika, kuona na kuguza. Utafiti huu utadhibitisha kuwa visaidizi ni muhimu katika kufunza dhana zozote. Orasanu (2001), anasema kwamba mashirika ya ujifunzaji yamekosa visaidizi vya kujifunzia. Anasema vitabu na ubao ndio hutumika sana. Visaidizi vingine havipatikani na havitumiki kufunzia somo. Anadhibitisha kuwa ubao tu sio kifaa pekee cha kufunzia. Visaidizi vingine pia husaidia kuelewa msamiati.

Njogu and Nganje (2006) alitafiti kuhusu mielekeo na uelewa wa walimu na wanafunzi kuhusu vipindi vya redio na kudadisi pia sababu za mielekeo hiyo. Utafiti huu utachunguza mielekeo na uelewa wa walimu na wanafunzi kuhusu matumizi ya visaidizi katika msamiati somo la kiswahili kwa ujumla. Republic of Kenya

(2006a) anasema kwamba mashirika yameundwa na binadamu (wafanyikazi na vitu vingine ambavyo si wafanyikazi (rasilimali). Uelewa wa dhana katika ujifunzaji unanahitaji visaidizi halisi ili msamiati ieleweke vizuri, nayo shabaha ya somo itafikiwa. Hivi ni kusema kwamba ni wazi kwamba visaidizi vya kufundishia huchangia pakubwa katika kurahisisha uelewekaji wa msamiati katika shule kama njia moja ya kufanya shule kufaulu. Visaidizi hivi ni vitu vya muhimu sana ambavyo huleta matokeo bora kwa wanafunzi wote.

Grove and Hauptfleisch (2008) wanahoji kuwa picha kwa mfano ni “muhimu, lazima katika ufundishaji vipenge vya lugha”. Mwalimu anaweza kutumia picha katika viwanja vyote vya kufunza somo la msamiati. (Mfano: katika utendaji kazi, kutoa maoni, kuwasilisha kazi, kufanya marudio). Ikiwa mwalimu ataweza kutumia picha kwa hali ya uchangamfu na ucheshi, wanafunzi watachangamkia somo na kuhudhuria kwa njia ambayo kusomesha kwa utamaduni kwa utumiaji vitabu, ubao, kuandika sentensi ubao hakungeweza kufaulu (Nunan: 2009). Kanda za video vinaelezwa kuwa “models and devices” ambavyo vinaswa na hueleza picha inavyonuiwa kuelezwa. Mwalimu huweza kubadili njia na mtindo wa kufunza na kubadili mazingira ya darasani kwa upesi kama ilivyotarajiwa. Kwa upande mwingine huibua hisia za mwanafunzi humzuzua kimapikira, hupunguza uchovu, humpa motisha ambao humfanya kujitumbukiza katika ujifunzaji, hivyo kukuza stadi za kusikiliza na kuzungumza. Baadaye inakuza vipawa vyakujieleza na kuzungumza hadharani. Visaidizi hivi husaidi uelewekaji msamiati na sauti zenye mteremko na mshuko wa sauti uliotolewa katika kanda.

Kama ilivyorejelewa na kamusi ya Oxford ya wanafunzi nyimbo hueleza msamiati kwa vipande vidogovidogo vya muziki vyenye maana inayokusudiwa kueleza msamiati fulani. Kulingana na Gelzheizer and Meyers (2008), marejeleo ni muhimu kwa uwakilishaji wowote ule wa lugha/grama iliyo na maana kamilifu

katika utendaji kazi, katika nyimbo hasa utamu unaowasilisha hekima ya kitamaduni, nazo nyimbo ndizo hasa moja ya jambo la busara na la kutamaduni lililo bora zaidi katika asilimia za marejeleo. Chall, Jacobs and Baldwin (2007) walidekeza kwamba nyimbo zinaweza kufanyiwa uwakilishaji marejeleo, na kutia mkaza kama vyombo au njia ya kufunzia stadi zote za lugha, na kama chombo cha kuwakilisha vitu muhimu za dhima, utamaduni ambao umepita au shida usasa. Visaidizi vya kusikiliza (Audio Visual Aids-Video) vya kufundishia vinaweza eleweka kama “vyombo vinavyotumia macho na sauti kuwasilisha ujumbe” kwa hivyo kuvitumia ni muhimu sana kwasababu husaidia kuhifadhi hali ya juu na motisha katika somo, kupata wanafunzi kutumia lugha, huboresha kuhudhuria kwa wanafunzi na utumizi katika daraja zote za ujifundishaji. Fikiria hizi zimeungwa mkono na kusaidiwa na Marine and Hilles (2008). Fikiria kwamba “Video inauwezo wa kukuza usomaji lugha na kufanya iwe ya kulisimua na mwafaka au ifaavyo.” Kama ilivyo jadiliwa Pretorius (2002), kwa wanafunzi wa umri wa miaka mitatu hadi minane, video ni njia mwafaka ya kusoma, mihimili ya lugha. Wanafunzi wachanga wangali wakijifunza kuhusu ulimwengu ulio wazunguka. Vilevile wanafunzi wachanga hufurahia masimulizi ya hadithi, kuona video tena na tena, ambapo wao hupata ushupavu katika kurudiarudia, kuona video mara nyingi. Kwa wanafunzi wachanga kutazama video kuna faida nyingi sana kwani “video huwasiliana kikamilifu zaidi ya njia nyingine yeyote” (Tomlinson: 2012). Wang (2009) aunga wazo hili na kudokezea kuwa hii ni kwa sababu video huwasilisha marejeleo kwa njia ambazo redio haiwezi. Wanafunzi waweza kuona mzungumzi, mahali walipo, kazi ambazo wanazofanya.”

Watafiti wanakubaliana kuwa kule kuvutia ubongo kupokea elimu huwezekana asilimia themanini na tano kwa hisia za kuona na kusikiza. Elimu hupatikana katika madaraja matatu. Moja kwa moja. Visaidizi au vifaa vya kufunzia ni muhimu sana kuendeleza somo.

Visaidizi hivi husaidia kupokeza ujumbe, uelewa wa somo na ulinganifu wa maana. Dhana mpya ya elimu inadai kwamba visaidizi hivi vinawawezesha wanafunzi kutumia nyenzo zote ambazo huhusisha stadi zote ili kuwezesha ubunifu, kupata hali halisi ya mambo, kutambua maana yenyewe na kuzidisha uvumbuzi mambo. Utafiti huu utajaribu kutambua umuhimu wa kupokea dhana mpya na mabadiliko. Kati ya maswali ya utafiti ni kudhihirisha kwamba visaidizi vya ufundishaji husaidia kuelewa maana au kwamba uelewekaji wa somo unasaidiwa kwa kutumia visaidizi au vifaa hivi.

Katika mwaka wa 1920, Sigmund Freud aliibua dhana ya mchezo kwa kung'amua kwamba mchezo ni tiba katika kitabu chake cha 'Beyond the Pleasure Principle'. Katika kazi hii Freud anaelezea kuwa mchezo wa watoto ni njia moja ya kurudia na kukariri matukio ya awali ambayo yalimkera. Katika mchezo wake, mtoto huweza kuyabadilisha matukio hayo akayarekebisha kwa njia iliyo burudani kwake. Maria Montessori Mtaliano aliye mtaalamu wa sera ya elimu mapema miaka ya 1900 alisema kwamba: michezo ni kazi ya watoto" kulingana na njia ya Montessori ambayo hadi sasa hutumika katika shule za kibinafsi, watoto huiga na kubuni. Montessori anakiri kwamba kucheza kunaibua hisi za utumizi wa mikono katika kugusa visaidizi vyote ili kujifunza kuelewa na kukumbuka. Watoto hujifunza katika viwango mbalimbali, mwalimu naye huwa mwelekezi ili mtoto acheze huku akijifunza. Dewey (2009) anajulikana kama mwanzilishi wa viwango maalumu vya ukuaji wa watoto. Viwango hivi vinadhibitisha wazi jinsi mchezo unahusiana navyo. Ukuwaji wa akili huibuka watoto wanapopitia viwango hivi vya mwingiliano au uwezo wa kuingiliana na mazingira aliyomo ili kuweza kuridhika na haja ya kibinafsi, mchezo wa kuigiza au kubadilisha hisi za kibinafsi kuweza kuridhika na hoja za mazingira au kazi.

Lev Vygotsky alitoa maoni kwamba michezo ndio njia inayotumiwa na watoto kukua kishoshilojia. Katika mchezo watoto huweza kuingiliana na

kujifunza kwa kutumia lugha na uakifishaji michezo ya kuigiza. Vygotsky alijulikana kwa ubunifu wa ZPD au zone of proximal development, watoto wanapohitajika wenzao kucheza au rika lao vivyo hivyo wanahitaji mwingiliano wa watu wazima wanapoingia na kukariri kila mbinu ya kishoshilojia na huwa tayari kufunzwa mambo mapya ili wakue. Vivas (2011) anasema kuwa mistari huridhisha macho lakini ishara na picha huboresha akili, tunawazia kuhusu picha na ishara katika akili zetu kwa kutumia maneno, hivyo basi maneno picha na ishara zikiwa pamoja ni njia bora zaidi ya kuwasilisha. Washington (2011) anaendelea kusema kuwa maandishi yakichapishwa chini ya picha, maelezo hayo huonyesha umuhimu wa maarifa ya kawaida yanayowasilishwa katika picha. Mandishi yakiwa ubavuni mwa picha huonyesha sifa na umuhimu wa bidhaa au huduma inayorejelea katika picha Gazetini la Nation (13 Jan 2011) lilinuku waziri wa elimu (Kenya) akisema kuwa licha ya kuwa kiswahili ni lugha ya taifa, matokeo ya somo hili katika mtihani wa kitaifa (KCPE) kuwa mabaya mwaka baada ya mwaka. Sababu zilizotolewa katika gazeti lenyewe ni kwamba mbinu za ufundisaji zinazotumiwa na walimu wengi wa kiswahili ni duni, na hivyo huleta matokeo duni. Walimu kuingia darasa bila visaidizi au vifaa hivi vya kufunzia Mwanafunzi kuelewa msamiati anayofunzwa ni jambo la kuibua hisia fulani za kudhibitisha walimu wamekosa kufuata kanuni za kujitayarisha kabla kwenda darasani. Kifaa cha kwanza ni mwalimu mwenye maoni bora na kuibua mambo mapya.

Mbinu Za Utafiti

Kulingana na Kasomo (2007), sehemu hii ilishughulikia mpangilio wa utafiti, njia za utafiti na mbinu zilizotumiwa kukusanya data ili kutimiza madhumuni ya utafiti wetu. Kulikuwa na njia mseto zilizotumika kupata data ya uhakika. Utafiti ulifanywa maktabani na nyanjani. Nilisoma maswali yanayohusiana na mada hii mahususi. Data kuhusu swala la utafiti ulikusanywa nyanjani

kupitia mahojiano na hojaji. Kwa kiwango kikubwa utafiti huu ulifanyika nyanjani na darasani. Mtafiti alijishushulisha zaidi na uchunguzi wa visaidizi vinavyotumiwa na walimu katika somo la msamiati katika darasa la tatu. Mtafiti alihudhuria somo na kukagua jinsi visaidizi vilivyoorodheshwa vilivyotumika.

Idadi Ya Wanafunzi wa Kiswahili

Shule/Kiwango	Darasa la 3
A	75
B	80
C	85
D	90
E	80
F	75
G	80
H	85
I	85
J	90
JUMLA	825
10%	82
Kila Shule	8

Idadi ya walenga ilikuwa walimu thelathini katika shule za msingi, za umma kama walivyoteuliwa katika maeleza haya.

Idadi Ya Walimu Wa Kiswahili

SHULE/KIWANGO	WALENGWA	JUMLA
A	3	1
B	2	2
C	3	1
D	4	1
E	3	1
F	2	2
G	3	1
H	4	2
I	3	1
J	3	1
JUMLA	30	13

Kutambua udhaifu na ufaafu uliopo katika ufundishaji msamiati kwa kutumia video, chati na vinyago katika somo la Kiswahili.

Walimu Wakuu pamoja na Walimu wa Kiswahili waliulizwa kutaja mbinu zilizokuwa mwafaka za kutumia visaidizi vya ufundishaji wa sehemu mbalimbali za lugha nao wakajibu hivi:

Msamiati wa vyakula hulete motisha, huvutia hisia za wanafunzi hivyo kunata wanachofunzwa kwa wepesi mno. Dhana hii hupendeza wana funzi, hufanya wao kulinganisha yale wajuayo na yale ambayo ni mangeni kwao. Wakati mwingine

msamiati huuhuu hujulikana tuu kwa lugha ya mtaa au kiingereza ambapo si Kiswahili mwafaka. Kutia misingi mwafaka ni vyema kuliko kurekebisha makosa yaliofanyika awali.

Msamiati wa wanyama waporu mazingira ya wanafunzi huu tofauti kabisa basi ni vyema kutumia vinyago, filamu, video au kuzuru sehemu hizi. Jambo hili ni ngumu kwa shule nyingi sababu ya changamoto zilizo zungumziwa awali, lakini ikiwa hayo yanaweza kufanyika kufunza ni raha ukiwa na visaidizi hivyo. Somo kama hili mwalimu hubadilika kuwa mwelekezi na mwanafunzi kupata nafasi ya mwingiliano wa visaidizi hivi. Vipawa hukuzwa, ubunifu pia hujengwa na kutoa nafsi ya wanafunzi kugundua mambo wenye. Jambo hili na mwigiliano wa wanafunzi na visaidizi huboresha kukumbuka kwa dhana walizofunzwa. Matokeo ya mitihani yatabadilika na mielekeo hasi itabadilika.

Msamiati wa ndege wa pori ni kweli shida ipo ya kufunza msamiati huu na njia bora ni kutumia visaidizi ili kuelewa dhana kwsa kwepesi. Mvuto wa somo utabadili mielekeo hasi. Hivyo kubadili dhana kwamba Kiswahili ni kingumu. Uzoefu huleta tabia ya kuvutia hisia na kurudiarudia hivyo kurahisisha ugumu wa mambo yalio fahamika kuwa magumu. Walimu Wakuu pamoja na Walimu wa Kiswahili waliulizwa kutaja nani shuleni aliyetoa uamuzi kuhusu ununuzi au utayarishaji wa visaidizi vya ufundishaji vinavyotumika madarasani, nao wakajibu ifwatavyo: 75% ya Walimu Wakuu walijibu ni Mwalimu Mkuu, 25% walijibu Naibu Mwalimu Mkuu, 50% walijibu Jopo la walimu wa somo, 25% walijibu Mwalimu wa somo binafsi na 37.5% wakajibu Walimu wa somo la Kiswahili kwa pamoja. Walimu wa Kiswahili nao walitoa majibu yao hivi: 69.23 walijibu Mwalimu Mkuu, 46.15 wakajibu Naibu Mwalimu Mkuu, 38.46% wakajibu Jopo la walimu wa somo, 46.15% wakajibu Mwalimu wa somo binafsi naye 30.77% wakajibu Walimu wa somo la Kiswahili kwa pamoja.

Wenye uamuzi kuhusu ununuzi au utayarishaji wa visaidizi

	Walimu Wakuu		Walimu wa Kiswahili	
	f	%	f	%
Mwalimu Mkuu	6	75.00	9	69.23
Naibu Mwalimu Mkuu	2	25.00	6	46.15
Jopo la walimu wa somo	4	50.00	5	38.46
Mwalimu wa somo binafsi	2	25.00	6	46.15
Walimu wa somo kwa pamoja	3	37.50	4	30.77
	N = 8		N = 13	

Matokeo haya ni thibitisho tosha kuwa walimu wakuu ndiyo waamuzi wa visaidizi vyote vinavyonunuliwa shuleni. Ingawa walimu wa somo ndio wahusika na maadalizi somo wanalojukumu la kupendekezo mahitaji yao ya kila somo. Walimu hao wa somo ndiyo wakanguzi silibasi, watengeneza ratiba. Hili jukumu linaangukia Jopo lazima wakuze utaratibu wa kujadili vifaa muhimu ili kukuza jopo lao na kutoa lawama ya matokea mabaya baada ya mitihani. Wote washika dau, serekali, walimu wakuu, walimu wa jopo la kiswahili na mwalimu mhusika wawe watu wa kutenda ili tatizo hili sugu litatuliwe. Kulingana na Wang (2009), umoja ni nguvu utengemano ni udhaifu. Wana jopo, walimu wa kiswahili, washika dau wa elimu, serekali ihimize utendaji kazi pamoja kuboresha uelewa dhana za kiswahili kwa kubuni njia mwafaka za kupata visaidizi ambavyo vina hitajika. Walimu Wakuu pamoja na Walimu wa Kiswahili waliulizwa kukadiria vipi visaidizi vya ufundishaji huchangia ubora wa ufundishaji wa msamiati wa wanyama, ndege, vyakula na miti na mimea wa Kiswahili.

Matokeo hayo ilitua thibitisho tosha kuwa visaidizi vina saidia uelewa somo. Vipengele vyote vya msamiati vina ashiria kuwa kuna umuhimu wa kutumia visaidizi. Ni wazi kuwa uelewa dhana una rahihishwa kwa matumizi ya visaidizi vyote. Visaidizi huleta mvutio wa somo, hukuza vipawa huchangia ubunifu kwa kiwango kikumbwa, matokeo huboreka, dhana hubaki kwenye kumbukumbu kuliko somo ambalo halikufunzwa

kwa visaidizi husika. Kulingana na Kathleen (2012), visaidizi hulete uelewa msamiati kwa njia nyepesi mno. Uelewa msamiati huboreka na uzoefu huo pamoja na kurudiarudia kunawafanya wanafunzi kuelewa vyema zaidi.

MUKHTASARI, HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Katika sura hii, mtafiti anajadili matokeo ya utafiti kwa muhtasari, kutoa hitimisho na kufanya mapendekezo juu ya mambo yanayohusu matumizi bora ya visaidizi vya ufundishaji msamiati wa somo la kiswahili katika kaunti ya Kisumu mashariki, Kenya.

Muhtasari

Somo hili ni muhimu sana kwa taifa letu la Kenya ili kuboresha utamaduni wetu. Somo hili huwawezesha watu kila sehemu kuwasiliana bila utata na kuwafanya kuwa na mwingiliano mwafaka. Igawa changamoto ni nyingi katika kufundisha msamiati ni bora kutilia mkazo ili kuboresha uelewa wa somo hili kama mengine. Mielekeo hasi ya walimu na wanafunzi iondolewe kabisa. Visaidizi vinavyotakikana kutumiwa vitumiwe vilivyo kuliko kuepukana utumizi wa visaidizi hivi.

Hitimisho

Lengo la utafiti huu lilikuwa ni kuchunguza matumizi ya vifaa vya ufundishaji msamiati ya somo la Kiswahili, utafiti ulilenga kuboresha somo la Kiswahili. Miongoni mwa visaidizi vilivyotafitiwa, watafiti wengine wanaweza kutafiti visaidizi vingine katika vipengele vingine, kwenye upeo na mipaka mingine, kwa lengo la kudhibitisha kwamba visaidizi vina ufaafu au udhaifu katika kujifunza na kufundisha msamiati ya kiswahili. Utafiti ulinua kuonyesha ufaafu na udhaifu wa kutotumia vifaa vya ufundishaji na ujifunzaji msamiati, Utafiti huu una wahimiza watafiti wengine kushughulikia matumizi ya nyenzo katika vipengele vingine vya lugha madarasa ya kiwango cha juu kwani nililenga tuu darasa la tatu. Sehemu nyingine ya kutafitiwa ni

vipi sera za kuunda au kuhifadhi nyenzo hizi zaweza kuboreshwa ili zilete ufaafu zaidi katika elimu ya kiwango chochote kile. Warsha pia ni muhimu kuleta motisha kwa walimu wa lugha hii ili wanafunzi wabadili mielekeo hasi kuhusu somo hili, hivyo kuboresha matokeo ya mitihani. Ili kufanikisha lengo hili, walimu wakuu, walimu wa somo hili, wanafunzi walipewa hojaji za kujaza ili waweze kujaza pengo zilizowachwa ili kupata uhakika uliopo katika matumizi ya vifaa katika somo hilo. Kutokana na hojaji na mahojiano haya tuliweza kupata data ambazo, baada ya uchanganuzi, zilitoa picha halisi ya vifaa hivyo.

Kutokana na mfumo wa elimu wa 8-4-4, inatokea kuwa mara nyingi, walimu, wazazi na hata wanafunzi wanapitia changamoto nyingi katika shughuli za masomo hasa wanapolenga kupata maki za juu katika mitihani ya kitaifa ilhali kule kutia misingi bora katika dhana za msamiati hatiliwi maanani. Huku huzusha waliopita na waliolemewa na lugha, hasa wanaopohitajika kujiendeleza maishani wakitumia lugha Taifa hii hii. Kwa mfano wanafunzi huzuka na alama ya A katika mitihani ya Kitaifa lakini huwa katika miingiliano ya mawasiliano hawajiwezi vilivyo. Hii ni hali halisia nchini Kenya inaleta taharuki, na ndiyo iliyonipa motisha kutafiti mada hii ili niweze kulimulika jambo hili kwa makusudi ya kuwazuzua wasomi, wataalamu na watafiti wengine kuendeleza kuchambua tatizo sugu hili.

MAREJELEO

1. Allinder, R.M. (2001). Improving Fluency in At-Risk Readers and Students with Learning Disabilities. *Remedial and Special Education* 22, 1: 48-55.
2. Becher, R.M. (2005). Parent Involvement and Reading Achievement: A Review of Research and Implications for Practice. *Childhood Education*, 62 (1), Sept/Oct, 42-50.
3. Birgen, P. (2005). *A Teacher can Break or Make a Child. Education Insight*. Nairobi: Insight Publishers.
4. Brown, R.N., Oke, F.E., and Brown, D.P. (2006). *Curriculum and Instruction: An Introduction to Methods of Teaching*. London: Macmillan Publishers.
5. Cohen, L. & Manion, I (1994). *Research methods in education*. London: Rutledge
6. Chall, J.S., Jacobs, V.A. and Baldwin, L.E. (2007). *The Reading Crisis: Why Poor Children Fall Behind*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
7. Creswell, J.W. (2003). *Research Design: Qualitative and Mixed Methods Approaches*. 2nd Ed. London: Sage Publication.
8. Dewey, J. (2009). *John Dewey between Pragmatism and Constructivism*. Fordham American Philosophy. Fordham University Press,
9. Flavell, J. H. and Piaget, J. (1963) *Developmental Psychology of Jean Piaget*, Princeton,
10. Foorman, R. R. and Torgesen, J. (2001). Critical elements of classroom and small-group instruction promote reading success in all children. *Learning Disabilities Research and Practice*, 16(4):203-212.
11. Gelzheizer, L. L. and Meyers, I. (2008). Reading Instruction by Classroom, Remedial, and Resource Room Teachers. *Journal of Special Education*, 24(4), 512-527.
12. Goffin, S.G., Wilson C. (2001). *Curriculum Models and Early Childhood Education: Appraising the Relationship* (2nd Ed). New Jersey: Merrill/Prentice Hall.
13. Grove, M.C. and Hauptfleisch, H.M.A.M. (2008). *Remedial Education in the Primary School*. Pretoria: HAUM Educational Publishers.
14. Just, M.A. and Carpenter, P.A. (2002). *The Psychology of Reading and Language Comprehension*. Boston: Allyn and Bacon.
15. Kahmi, A.G. and Catts, H.W. (2006). *Reading Disabilities: A developmental*

- languageperspective*. Boston: College-Hill.
16. Kasomo, D. (2007). *Research Methods in Humanities and Education*. (2nd Ed). Nairobi: Kijabe Printing Press.
 17. Kathleen, A.M. (2012). *Developing a Questionnaire for use in Outcomes Assessment*. Buckwell University: Institute of Research and Assessment.
 18. Kenya National Examination Council (2005). *Kenya Certificate of Secondary Education 2004 Candidates Performance Report*. Nairobi: Kenya National Examination Council.
 19. Krashen, S. (2003). *The Power of Reading*. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited.
 20. Kyriacou, C. (2001). *Essential Teaching Skills* (2nd Ed). Delta Place 27 Bath Road Cheltenham U.K: Nelson Thomas Ltd.
 21. Marine C.M., Hilles S. (2008). *Techniques and Resources in Teaching Grammar*. Oxford University Press.
 22. Mogeni, J.M. (2005). *Factors Influencing Utilization of Resources in Teaching Kiswahili in Selected Public Secondary Schools in Trasmara District, Kenya*. MA Thesis. Nairobi: Kenyatta University.
 23. Mugenda, O.M. & Mugenda, A.G. (2003). *Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Nairobi: African Centre for Technology Studies Press.
 24. Njogu, K. & Nganje. D.K. (2006) *Kiswahili Kwa Vyuo Vya Ualimu*, Nairobi: jomo Kenyatta Foundation.
 25. Nunan, D. (2009). *Language Teaching Methodology: A Text Book for Teachers*. London: Prentice Hall International.
 26. Orasanu, J. (2001). *Reading Comprehension. From Research to Practice*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
 27. Orodho, J.A. (2003) Regional Inequalities in Education, Population and Poverty Patterns in Kenya: Emerging Issues and Policy Directions, Population of Kenya Journal,
 28. Orodho, J.A. (2005). Elements of Education and Social Sciences Research Methods. Nairobi: Masola Publishers.
 29. Penny, U.R. (2000). A Course in Language Teaching: Practice and theory. Cambridge: Cambridge University Press, ISBN-0521-44994-4.
 30. Piaget, J. (1945). *The Psychology of Intelligence*. New York: Routledge Publications.
 31. Pretorius, E.J. (2000). Reading and the UNISA Student: Is Academic Performance Related to Reading Ability. *Progression*, 22(2): 35-48.
 32. Pretorius, E.J. (2002). Reading Ability and Academic Performance in South Africa: Are we fiddling while Rome is burning? *Language Matters*, Issue 33, 169-196.
 33. Quist, D. (2005). *Primary Teaching Methods*. London: Macmillan Publishers.
 34. Republic of Kenya (1964) Kenya Education Commission Report. Nairobi: Government Printer
 35. Republic of Kenya (2006a). *Early Childhood Development Service Standard Guidelines for Kenya*. Nairobi: Government Printer.
 36. Republic of Kenya (2006b). *National Early Childhood Development Policy Framework*. Nairobi: Government Printer.
 37. Riley, J.L. (2005). *Learning in the Early Years (A Guide for Teachers of Children 3-7)*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
 38. Roux, L.E. (2001) the quality of pupil participation in ESL classroom: an evaluation Unpublished MA Dissertation. University of Portcheftsroom.
 39. Su, M.J. & Hong, Z.F. (2007). *Professional development of science practice teachers: Application of teaching aids*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.

40. Tomlinson, B. (2012). *Materials Development in Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
41. Vivas, E. (2011). Effects of Story Reading on Language. *Language Learning*, 46: 189-216.
42. Wang, M.C. (2009). *Design and Manufacturing of Teaching Aids for Early Children*. Taipei: Farternng.
43. Washington, J.A. (2011). Early Literacy Skills in African-American Children: Research Considerations. *Learning Disabilities Research and Practice*. 16(4): 213-221.
44. Wells, G. (2006). *The Meaning Makers: Children Learning Language and using Language to Learn*. London: Hodder and Stoughton.
45. Wolfenson, O. (2000). *The Role of Parents in Students Academic Performance in Bondo Districts*. Unpublished MEd Thesis. Egerton University, Kenya.
46. Wringe, C. (2010). *The Effective Teaching of Modern Languages*. UK: Longman Ltd